

M. Güneş

Yeni Açılım Üzerine Sesli Düşünceler II

Mayıs 1969

KOMÜNİST BİRLİK
Yayınları

TÜSTAV
TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMALARI VE YAYINLARI

M.Güneş arkadaşımızın "Yeni Açılım Üzerine Sesli Düşünceler" adlı çalışmasının yayımlanmasından sonra, elimize bu çalışmanın devamı olarak "Devrimci Olmayan Durum ve Ona Uygun Politika" bölümü geçti. M.Güneş arkadaşımızın ülkemizde de büyük ilgiyle karşılanan çalışmasının bu bölümünü "Yeni Açılım Üzerine Sesli Düşünceler II" başlığıyla yayımlamayı uygun bulduk. Bu yayımda da arkadaşımızın gönderdiği orjinal metni aynen sunuyoruz.

Daha önceki yayınlarımızda da belirttiğimiz gibi, önümüzdeki dönemde gerek yurtiçinden, gerekse yurtdışından arkadaşlarımızın öncelikle reformizmin teşhiri, Lenincilerin program ve örgütlenme sorunları üzerine çalışmalarını yayımlamayı sürdüreceğiz. Bunun yanısıra, pek yakında Komünist Birlik Yayınları arasında yeni bir diziyeye, çeviri dizisine de başlayacağız. Arkadaşlarımızın çeviri konusunda da yayımlanmasını istedikleri çalışmaları bize ulaştırmalarını diliyoruz.

Mayıs 1989

TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARKİVİ
TÜSTAV

KOMÜNİST BİRLİK Yayınları

Genel Sıra No : 12

Birinci Basım : Mayıs 1989

KOMÜNİST BİRLİK
Yayınları

DEVİRİMCİ OLMAYAN DURUM VE ONA UYGUN POLİTİKA

Yeni Açılım'ın ileri sürdüğü görüşlerle tartışmanın gerçekten "zor" olduğunu kabul ediyorum. Çünkü Marksist-Leninist bilimin temel düşünceleri her konuda çarpıtılıyor, tersi görüşler iddia ediliyor. Bunlara karşı yazabilmek için de ele alınan konuyu, önce Marsizm-Leninizm'e dayanarak anlatmak gerekiyor. Lenin'in kendi döneminin "yanlış düşünenlerine" karşı polemiklerini bir daha tekrarlamak zorunda kalıyoruz. Bir yerde "Amerika'yı yeniden keşfetmek" gerekiyor.

Ele alacağımız konu, devrimci durum ve buna bağlı olarak "devrimci olmayan bir durumda" uygulanacak politikadır. Önce Yeni Açılım'ın ne söylediğini görelim:

"Konumuzla ilgili olmakla beraber ancak geçerken değinebileceğimiz bir sorun da, yakın geçmişte devrimci sol güçlerin çoğunluğu tarafından devrimci bir durum oluşması olarak yorumlanan politik istikrarsızlık belirtilerinin hemen her defasında gericiliğin güçlenmesiyle sonuçlanan süreçlerin belirtisi olduğunun ortaya çıkmasıdır. Daha fazla ayrıntıya girmeden şu söylenebilir ki, genel olarak politik istikrarsızlıkla devrimci durumun oluşması arasında doğrudan bir bağlantı yoktur. Bu nedenle de komünist partisinin politik stratejisi genellikle politik istikrarsızlığı derinleştirmeye yönelik olamaz. Stratejik yönelim, istikrarsızlaştırma ya da otoriter istikrar çabaları karşısında demokratik istikrarı hedeflemelidir. Barış ve demokrasi güçleri hükümetinin kurulması ve halkın demokratik katılımıyla böyle bir istikrar gerçekleştirilebilir. Bu koşullarda devrimci durum, yani devrim için elverişli politik güçler oranı politik istikrarsızlık girişimlerini sürekli geriletme ve demokratik istikrarı koruma süresi içinde oluşabilir." (Y. Açılım 2, say:11, Orhan Mertul)

"Burada şunu da belirtmek gerekiyor. Türkiye'de bir devrimci durum yoktur. Ne zaman böyle bir durumun oluşabileceği konusunda bir öngörüle bulunmak da olanaksızdır. Devrimci durum, sosyal patlamalardan farklı olarak egemen güçler ile devrimci güçler arasında bir karşılıklı güçler oranına denk düşer. Devrimci subjektif faktör henüz toplumsal yaşamda etkili bir rol oynayacak durumda değilse, günümüzde egemen güçler kolay kolay yönetemez duruma gelmezler. Bugün zorunlu olan subjektif faktörü güçlendirecek politiklardır. Gözle görülebilir bir gelecekte, birkaç yıl içinde Türkiye'de bir devrimci durumun mutlaka oluşacağını kanıtlayacak verileri kimse öne sürememektedir. Bu durumda devrimci olmayan duruma uygun düşen politikalar üretilmedikçe pasif kalınacak, gelişmelere müdahale edilemeyecektir. Barış ve demokratik yenileme stratejisi devrimci olmayan durumda işçi sınıfını ve öteki emekçileri örgütsel, ideolojik, politik olarak güçlendirecek, onların geniş güçlerle bağlaşıklığını sağlayacak, böylece toplumsal yaşamdaki rollerinin artmasını getirecek bir strateji olarak çizilmiştir.

Bu stratejinin olası bir devrimci durum temel alınarak, o günkü koşullar açısından incelenmesi ve eleştirilmesi metodoloji olarak yanlıştır." (Y. Açılım 1, say:1, Zeki Dilmen)

Daha somut görülebilsin diye Y. Açılım'ın devrimci durumla ilgili görüşlerini tezler halinde toparlıyorum:

1. Devrimci durumun oluşması ile politik istikrarsızlık arasında doğrudan bir bağlantı yoktur. Bu nedenle demokratik istikrarı koruma süreci içinde devrimci durum oluşacaktır.

2. Devrimci subjektif faktör, toplumsal yaşamda etkili bir güç durumunda değilse, egemen güçler yönetemez duruma gelemezler (ki bu Lenin'in devrimci durum anlayışı kriter alınır ise devrimci durumun oluşamayacağı anlamına geliyor. -M. Güneş)

3. Yakın gelecekte Türkiye'de devrimci durumun mutlaka oluşacağını kanıtlayacak verileri kimse öne sürememektedir. Bu nedenle, devrimci olmayan duruma uygun bir strateji gereklidir (ki bu strateji de kapitalizmin sınırları içinde reformlarla yetinen, iktidara yönelmeyen "barış ve demokrasi" stratejisidir. -M. Güneş)

Önce devrimci durum üzerine genel bir giriş gerekiyor. Devrimci durum, devrimin ön şartı olan toplumsal ve siyasal koşulların toplamıdır. Devrimci durum, asıl belirleyici olan nesnel koşullar temelinde, üst yapının içerdiği çelişkilerden doğar. Lenin devrimci durumun göstergeleri olarak 3 belirti saymıştır: a. Egemen sınıfların egemenliklerini eski tarzda sürdürememesi (burjuvazi açısından yönetsel bir siyasi bunalım), b. Ezilen sınıfların sefalet ve sıkıntılarının her zamankinden çok kötüleşmesi, c. "Barışçıl" dönemlerin tersine, egemen sınıfın siyasal bunalımı tarafından bağımsız tarihsel eyleme itilen kitlelerin etkinliğinde görülen artış. Leninci anlayışa göre, devrimci durumla, öznel etken birleşmeden devrim olmaz. Devrimci durum nesnel, bir partinin, bir sınıfın iradesinden bağımsızdır. Öznel etken ile diyalektik bir bağlantıya sahip olmakla birlikte hiç bir komünist partisi isteği ile devrimci durumu yaratamaz. Her devrimci durumdan da devrim ortaya çıkmaz. Şimdi Y. Açılım'ın tezlerini ele almaya başlayabiliriz.

Gerçekten Yeni Açılım yazarının iddia ettiği gibi politik istikrarsızlık ile devrimci durum arasında doğrudan bir bağlantı yok mudur? Devrimci durum politik istikrar içinden mi çıkar?

Teorik olarak devrimci durumla politik istikrarsızlık arasında doğrudan bir bağlantı olmadığını söylemek, özünde Lenin'in devrimci durum anlayışını da inkar etmeyi gerektiriyor. Çünkü, yukarıda ifade ettiğim gibi, Lenin, devrimci durumu tanımlarken egemen sınıfların politik yönetme mekanizmasında ortaya çıkan politik bir bunalımı -ki bu, toplumda politik istikrarsızlığa yol açar- devrimci durumun önemli bir belirtisi olarak sayar. Lenin'in sözleriyle söylersem: "Devrimci bir durumun göstergeleri genel olarak nelerdir. Başlıca şu üç göstergelyi ileri sürerken yanılmadığımızıza inanıyoruz: 1. Egemen sınıflar için egemenliklerini değişmez bir biçim altında sürdürme olanaksızlığı: 'doruk' bunalımı, egemen sınıf siyasasında ve ezilen sınıfların hoşnutsuzluk ve öfkesinin kendine yol açacağı bir çatlak oluşturan bunalım..." (Proleter Devrim ve Dönek Kautsky, say:165)

Yine Lenin aynı eserinde devrimci durumu kısaca "iktisadi ve siyasal bunalım"

(Age, say:166) olarak da tanımlar. Ekonomik ve politik bunalım içinde olan bir ülkede politik istikrar olabilir mi? Olamaz.

Devrimci durum ile siyasal istikrarsızlık arasındaki kopmaz bağı Sovyet bilimcisi P. N. Fedoseyev de şöyle ifade ediyor: "Lenin, devrimci durumun en belirgin işaretinin yönetici sınıfların siyasal bunalım düsmeleri olduğunu söylemiştir.... Böyle bir durum, siyasal istikrarsızlığa, egemen sınıflara karşı güvensizliğin doğmasına ve bu sınıfların çeşitli tabakaları arasında çeşitli görüş ayrılıklarının ortaya çıkmasına yol açar." (P.N.Fedoseyev, Leninciliğin Sosyalist Devrim Teorisi, say:99)

Görüldüğü gibi istikrarsızlık ile devrimci durum arasında bu nedenle Yeni Açılım'ın söylediğinin tam tersine, kopmaz, doğrudan bir ilişki vardır. (Yanlış anlaşılmalıdır. Her siyasal bunalım, her politik istikrarsızlık "devrimci durum vardır" anlamına gelmez. Bu, sadece devrimci durumun önemli bir belirtisidir, kendisi değildir.)

* * *

Devrimci durum, Yeni Açılım'ın yazarına göre devrim için elverişli politik güçler oranı demektir. Bu düşüncenin Lenin'in devrimci durum anlayışı ile ilgisi var mı? Yoktur.

Daha önce de belirttiğim gibi, devrimci durum, kabaca devrimin nesnel koşullarıdır, öznel etkenden görece olarak bağımsızdır. Eğer devrimci durum, devrim için elverişli politik güçler oranı olsaydı, her devrimci durumdan devrimin çıkması gerekirdi. Burada devrim ile devrimci durum birbirine karıştırılmıyş oluyor.

Lenin, devrimci durumu, devrim için elverişli politik güçler oranı olarak tanımlamaz. Bu nedenle de her devrimci durumdan, devrimin çıkmayacağını özellikle belirtir. İkinci enternasyonalin çöküşü adlı makalesinde, devrimci durumun 3 nesnel göstergelerini saydıktan sonra şöyle der:

"Yalnızca şu ya da bu grup ve partinin değil, ama şu ya da bu sınıfın iradesinden de bağımsız bu nesnel değişiklikler olmadıca, devrim, genel kural olarak olanaksızdır. Devrimci durumu işte bu nesnel değişimlerin tümü oluşturur. Rusya'da 1905'te ve Batıdaki bütün devrimler çağında bu durum görüldü; ama bu durum, o sıralarda devrimler olmamasına karşın, geçen yüzyılın 60 yıllarında Almanya'da ve 1859-1861 ile 1879-1880'de Rusya'da da vardı. Neden o sıralarda devrim olmadı? Çünkü devrim, her devrimci durumdan değil, ama yalnız yukarıda sayılan nesnel değişikliklere öznel bir değişikliğinin, yani devrimci sınıfa ilişkin olarak, hatta bunalımlar çağında bile, eğer

"düşürülmez"se, hiçbir zaman "düşmeyecek" olan eski hükümeti tamamen (ya da kısmen) yıkacak denli güçlü yığımsal devrimci yemler yürütme yeteneğinin de gelip eklendiği durumdur doğar." (Lenin, Proleter Devrim ve Dünek Kautsky, say:165-166)

Lenin'in bu anlayışı ile, Yeni Açılım'ın devrimci durum anlayışının ne kadar uyduğuna okuyucu karar versin.

Lenin'in aktardığım yukarıdaki görüşlerine dayanarak Yeni Açılım'ın ileri sürdüğü şu görüşte analiz edilebilir: "Devrimci subjektif faktör henüz toplumsal yaşamda etkili bir rol oynayacak durumda değilse, günümüzde egemen güçler kolay kolay

yönetemez duruma gelmezler." Bu görüşün sonuçlarını düşünürsek; devrimci subjektif faktör toplumsal yaşamda etkili bir rol oynamadan, egemen güçler yönetemez duruma geçemiyorsa, yani devrimci durumun bir göstergesi sağlanamıyorsa devrimci durum oluşamaz demektir. Daha açık yazabilirim: Bu görüşe göre günümüzde (bu sözcüğe özel bir önem vermek gerekiyor) devrimci subjektif faktör toplumda etkili bir güç haline gelmeden devrimci durum oluşamaz.

İşte bu "Leninizm'e katkı" oluyor. Lenin'in devrimci durum anlayışında vurgu öznel etkenden görece olarak bağımsız nesnel koşullardır. Yeni Açılım'da ise vurgu öznel etken yönündedir. Yani Yeni Açılım, bu konuda volantarist, iradeci bir yaklaşım gösteriyor. Yeni Açılım, ayrıca "günümüz" sözcüğünü bilinçsizce kullanmıyor. Utandığı için açıkça yazamıyor ama demek istediği artık günümüzde, Lenin'in devrimci durum anlayışının geçersiz olduğudur. Bu görüşünü Yeni Açılım net olarak ifade etse, yönetsel açıdan daha sağlıklı bir tartışma ortamı doğar.

Yeni Açılım, günümüzde Lenin'in devrimci durum anlayışını değiştirmemizi gerektiren bilimsel gerçekleri sıralamak zorundadır. Böyle birşey de yapmıyor.

Bakınız tarihteki devrimci durum dönemlerine, Yeni Açılım'ın söylediklerinin gerçeklerden çıkmayan bir teorik soyutlama olduğunu göreceksiniz. Benim ileri süreceğim teorik varsayımın (ki bunun doğrulanmış örnekleri vardır) daha gerçekçi olduğunu düşünüyorum,örneğin, egemen sınıflar, subjektif etkenden bağımsız olarak kendi iç çelişkileri nedeniyle, ülkenin kaybettiği bir savaş nedeniyle, ekonomik iflasla yönetemez duruma gelemezler mi? Lenin, Fransızda Dreyfus entrikası nedeniyle egemen sınıfın düştüğü bunalımı, yönetemezliği anlatır.

* * *

Yeni Açılım, yakın gelecekte "ülkemizde devrimci durumun mutlaka oluşacağını kanıtlayacak verileri kimse ileri süremektedir" diyerek bugün savunduğu politikaya teorik bir gerekçe yaratmak istiyor. Yeni Açılım hiç düşünmüyor ki, kendisi acaba hangi bilimsel gerçeklere dayanarak yakın gelecekte mutlaka devrimci durumun ülkemizde oluşmayacağını iddia ediyor.

İnsan kendi iradesiyle devrimci durum yaratamayacağına göre, hiçbir kimsenin devrimci durumun oluşup oluşmayacağını mutlak bir şekilde söylemesi zaten olanaksızdır. Bu nedenle Yeni Açılım'ın ortaya attığı soru anlamsızdır ve demagogiktir.

Ancak Komünist partisi yakın gelecekle ilgili politik durumun nasıl olacağını mutlak bir kesinlikle ifade etmeyi fahcılara bırakarak öngörülerde bulunabilir. Bulunduğu öngörülere dayanarak da politikalar çizmeye çalışır.

Bugün ülkemizin içinde bulunduğu durumu objektif bir şekilde değerlendiren bir bakış bunu söylemek zorundadır: Türkiye, ekonomik çıkmazıyla, politik sorunlarıyla, bir çalkantı dönemi içindedir, giderek de bu sorunların derinleşeceği gözükmektedir. Ülkemiz daha şimdiden istikrarsızlık içindedir ve yakın gelecekte bu istikrarsızlığın kronikleşeceği bile söylenebilir.

Bu öngörü doğruysa, komünist partisinin daha şimdiden "sıcak günlere" yığılımları

hazırlamak için devrimci bir politikayı geliştirmesi, demokrasi savaşımı yoluyla, iktidar sorununun temel sorun olduğunu vurgulara göstermesi gerekiyor.

Yeni Açılım, hiç bir bilimsel gerçeğe dayanmadan ileri sürdüğü "ülkemizde devrimci durum, yakın gelecekte oluşamaz" demagogisini bir yana bırakarak, Türkiye'nin istikrarsızlığının büyüüp büyüyeceğini çözümlenmelidir. Ben kendi adıma ülkemizde politik ve ekonomik istikrarsızlığın derinleşeceğini düşünüyorum. Komünist partisinin de bu istikrarsızlıktan çıkış yolu olarak iktidarı hedefleyen bir alternatifini vurgulara propaganda etmesinin, iktidar hedefini göstererek örgütlemesinin gerekli olduğunu savunuyorum.

Yeni Açılım farklı düşünüyor. Az çok bir istikrarsızlığın olduğunu o da kabul ediyor, ama istikrarsızlık ile devrimci durumun bağıntı kopardığı için "yakın gelecekte devrimci durum oluşamaz" diyerek, daha "kötü sonuçlara(!)" yol açmaması için burjuvaziyle birlikte "istikrarı kurmaya" çalışıyor. İstikrarsızlıktan devrimci bir amaç için yararlanmak yerine burjuvaziyi Avrupa'da olduğu gibi demokratik bir istikrara razı etmeye uğraşiyor. Yeni Açılım burjuvaziye şöyle sesleniyor: "Sopa siyasetini bırak, havuç taktiğini uygula, ben de seni destekleyeyim. Emekçileri havuç taktiğiyle sömürebilirsin, "sopa siyaseti" bugün dünya koşullarına uygun değil, İşte Yeni Açılım'ın yakın gelecekte "devrimci durum oluşamaz" diye direnmesi bu nedenledir. Halbuki, gerçekçi olacaksak, bilimsel bir öngöründe bulunmak istiyorsak, ülkenin içinde bulunduğu ekonomik bunalımın devrimci durumdan uzaklığı değil, yakınlığı gösterdiğini görmekteyiz. Otkede istikrarsızlık büyüyecek öngörüsünde bulunuyorsak, gelecekte devrimci durumun oluşma ihtimalini, oluşmama ihtimalinden daha büyük olasılıkla söylemeliyiz.

Teorik düzeyde köklü bir yanlış anlayışın üzerinde de durmak gerekiyor. Tartışılması gereken soru şudur: Devrimci durumu olmadığı koşullarda, kapitalizmin sınırlarını aşmayan reformlarla yetinen, iktidarı hedeflemeyen bir politikayı mı savunmak gerekir? Yeni Açılım gerektiğini iddia ediyor. Yeni Açılım'a göre, bugünkü koşullarda iktidarı hedefleyen bir politika savunulursa bu devrimi hedeflemek demektir (ki bu doğrudur -M.Güneş). Halbuki devrimin öznel ve nesnel koşulları (devrimci durum kastediliyor) olmadığı için bu yanlış olur. Doğru politika, bir reform stratejisi olmalıdır.

Yeni Açılım'ın bu görüşlerini en iyi kendisinin ifade edebileceğini düşünerek uzunca da olsa ondan aktaracağız:

"...Hemen yakın bir gelecekte, Türkiye'de kapitalizmin sınırlarını aşabilecek ve burjuvazinin egemenliğine son verebilecek tarzda devrimci bir yükseliş olasılığı görülmektedir."

"İçinde yaşadığımız zaman diliminde, bu aşamaya son verecek mücadelenin yöneleceği ekonomik ve sosyal hedefler kapitalizmin sınırlarını aşmamaktadır. Asmamaktadır. Çünkü kapitalizmin sınırlarını aşma işi, sosyal devrimin işidir.

Öte yandan, kapitalizmin çerçevesini aşmayan hedeflerin ya da reformların yerine getirilmesi için öne konan politik amaç egemen burjuvazinin (büyük ve tekelci burjuvazi ile büyük toprak sahiplerinin) siyasal iktidarına son vermek değildir."

"İçinde bulunduğumuz aşamada gerek sosyal devrim ve gerekse onun zorunlu kıldığı politik devrim için gerekli öznel ve nesnel koşullar olmadığına göre, TBKP, bu aşamada, henüz kapitalizmin sınırlarını aşmayan ve burjuvazinin egemenliğine son vermeyen ekonomik, sosyal, kültürel ve politik hedeflere ulaşmak için mücadele edecektir. Bu hedefler şunlardır: Egemen burjuvaziye..... barışçıl ekonomik kalkınma, uluslararası yeni ekonomik düzen, emeğin korunması politikasına geçişe zorlamak.

"Egemen burjuvaziye, NATO siyasetine, yeni-globalizme uyduluk rotasından dünya barışına ve ülke güvenliğine hizmet etme rotasına dönüşü dayatmak...." (Yeni Açılım 3, say:6-7)

Çok boyutlu bir sorunu ele aldığımız farkındayım. Yeni Açılım'ın bugün önerdiği politikanın özüne yöneliyorum. Bu politikanın tehlikeli yönü, aktardığım bölümün en sonunda ifade edilen fikirlerde somutlaşıyor. Otkede devrimci durum olmadığından iktidar için şimdilik savaşmıyacağına, kapitalizm içinde bir demokratikleşmeyle yetineceğini söyleyen komünist partisi, burjuvaziye "garip" misyonlar yüklemek zorunda kalıyor. Egemen burjuvaziden "barışçıl" ekonomik kalkınmaya geçmesi (bilmiyorum, "savaşçı" ekonomik kalkınma diye birşey var mı? Herhalde kastedilen sınıfsal barış temelinde olabilecek bir kapitalizmin kalkınmasından bahsediliyor.) emeği korumasını (bu noktanın doğru olabilmesi için Kapitalizm "yeniden yazılması, Marksist ekonomi politik bilgilerinin unutulması gerekiyor. Emeği koruyabilecek bir egemen burjuvazi fantazisine Leninizm'de yer olabilseydi Lenin'in de burjuva ekonomistlerinden bir farkı kalmazdı) dünya barışına hizmet etmesini (Türkiye egemen burjuvazisinin sınıf ortağı olan, savaşın kaynağı emperyalizme "hanet" etmesi, ona karşı dünya barışı için çalışması) isteniyor. Bu düşler ütopyik sosyalistlerin hazinesinde bulunabilir. Komünistlerin böyle hayallerle uğraşmamasını istemekten başka ben de birşey istemiyorum. Gerçeklikten bahseden Yeni Açılım politikayı fantaziler üzerine hem de Marksizm'in denenmiş görüşlerine karşı kurabiliyor. İnsanın boş düşleri sadece kendisine zarar verir. Ama komünist partisinin boş havalleri tüm işçi sınıfına, sınıf mücadelesine zarar verir. Bu unutulmasın.

Iktidar perspektifini kaybetmiş bir komünist partisi kör insan gibidir. Gideceği yeri bilemez, sağa sola çarpar, yere düşer. Marksizm-Leninizm'komünist partisinin önüne devrim hedefini, iktidar hedefini koymuştur. "Devrimci durum yok" gerekçesiyle bu unutulursa komünist partisi reformizm betağına sürüklenir.

Yeni Açılım, bütün siyasi çalışmanın devrimin hazırlığına bağlı kılınmasına devrimci durum olmadığı gerekçesiyle karşı çıkıyor. Kapitalizm içinde demokratik bir alternatifini savunuyor. "Ancak devrimle gerçekleştirilecek stratejik amaçların saptanması, bütün çalışmaları koşulları tümüyle bize bağlı olmayan devrimin hazırlığına bağlıdır"

kılınmıştır. (Orhan Kerim, Y. Açılım 2, say:12)

"Ekonomik ve politik istikrarsızlıklara karşı kapitalizm içinde demokratik bir alternatif gösterilmelidir, çünkü ne devrimci bir durum vardır ne de emekçiler sosyalizm ve devrim için hazırdukları." (Age)

Yeni Açılım'ın ileri sürdüğü görüşlerin benzerlerini Rusya'daki reformcuların savdukları fikirlerde bulmak mümkündür. Lenin, reformcu görüşleri Yeni Açılım gibi savunan tasfiyeciler için şöyle sesleniyor:

"Burjuvazi devrimden korkmakta, tiksiniyor, buna karşılık proletarya, halk yığınlarını devrim fikrine bağlılıkla anlayışla eğitmekte, görevlerini ona anlatmakta ve yeni devrimci kavgalara hazırlanmaktadır. Devrimin gerçekleşip gerçekleşmemesi ya da ne zaman hangi koşullar altında gerçekleşeceği, belli bir sınıfın isteğine bağlı değildir; ama yığınlar arasında yürütülen devrimci çalışma hiç bir zaman boşa gitmiş olmaz. Yığınları sosyalizmin zaferi için hazırlayan tek eylem budur.

"Lenin, kendi reformculuğunu ortaya koyarken sonuna kadar gitmekten çekinmiyor....

..... şu satırları yazıyor: İlk aşırıda yapılması gereken şey eli kolu bağlı, bir şeyler olmasını beklemek değil, geniş çevreleri, onlara rehberlik edecek bir fikirle beslemektir. Bu fikir, Rus yaşamının gelecek tarihsel döneminde, işçi sınıfının kendisini "devrim için ya da bir devrim bekleyişi içinde" örgütlemesi değil ama sadece (ama sadece sözüne dikkat edin) yaşamın her yönünde belli başlı çıkarılarını sistemli ve kararlı olarak korumak üzere örgütlemesi demektir.

"Bu, en temizinden tam, özden, tertemiz bir reformculuktur. Devrim fikrine karşı, devrim için örgütlemeye, zihinleri devrim için hazırlamaya dönük her eyleme karşı savaş." (Lenin, Rus sosyal-demokrat hareketi içindeki reformculuk, 1911)

Lenin, devrim hedefinin, reformlarla değiştirilmesini başka bir yazısında şöyle de eleştirir:

"Kültürsüz kişi, bir devrim olup olmayacağını önceden söylemek olanaksızdır yollu, boş, kutsal ve kuşulanmadığı gerçeklerle yetinebilir. Bir marksistse bununla yetinmez; bir devrim olup olmayacağını saptayacak etmenlerden biri, bizim ve bütün işçi sosyal-demokratların propagandasıdır, der.

"Ne var ki, yığınlara, kendi bayağı aydınca, bunducu-trockist kuşularını öğütleyen kişiler- 'devrim olup olmayacağını bilmiyoruz, ama güncel sorun reformlardır' diyenler - liberal ütopyaya övgüler düzerek yığınları zaten baştan çıkarmaktalar." (Lenin, Tasfiyecilik Üzerine, say:271-272)

Leninizm'in, devrimci durumun olmadığı koşullarda devrim hedefini gündemden kaldırdığı yerine reformlar için savaşımı koyduğu şeklinde bir görüşü var mıdır? Devrimci durumun varlığı veya yokluğu partinin savaşım yöntem ve araçlarını mı yoksa partinin devrim hedefini mi değiştiriyor? Tarihsel bir örnekle somutlayarak bu sorulara cevap aramak istiyorum.

Bilindiği gibi Rusya'da 1905 devriminin yerilgisinin ardından 3 Haziran 1907'de bir karşı-devrimle Stolipin iktidarı devraldı. 1911 yılına kadar olan süre koyu bir gericilik dönemi oldu Rusya işçi sınıfı için. Bolşevikler yoğun bir saldırı altında kaldılar. Yığın hareketi geriledi, devrimci durum söndü. Bu durgunluk döneminin yıl-günluğu altında, devrim düşüncesinden vazgeçenler, reformcu düşler, illegal komünist partisinin yerine, fikirleri budanmış "açık bir işçi partisi" kurma fantazileri ortaya kapladı.

Devrimci durumun söndüğü bu gericilik yıllarında bolşeviklerin programatik hedefleri değişti mi? Lenin'in bu yıllardaki tutumunu konumuzla ilgili çerçeve içinde kısaca özetlemeye çalışalım. Stolipin'in gericilik dönemi, devrimin rüzgarının yarattığı tüm olanakları silip götürmüş, siyasal koşullarda bir değişiklik yaratmıştı. Ancak köklü toplumsal-ekonomik sorunlar varlığını koruyordu. Lenin, baş düşmanın Stolipin döneminde de otokrasi olduğunu, ancak Stolipin'in otokrasiyi burjuva monarşisine dönüştürme çabasında olduğunu tesbit etti. Devrimci durumun söndüğü bu gericilik yıllarında da tarihin Rus işçi sınıfının önüne yine devrim hedefini koyduğuna dikkat çekti.

"Sınıfların siyasal gruplaşmalarında karşılıklı ilişkisi geçmişte, yığınların doğrudan devrimci savaşımı dönemi boyunca örülenin aynısıdır. Köylülerin çok büyük bir çoğunluğu, yarı-feodal toprak sahipliğini yıkabilecek olan tarımsal devrim için çaba gösterebilir, çarlığı yıkmaksızın bu amaca ulaşamaz....

"Rusya'da burjuva demokratik devrimin amaçları karşısında proletaryanın temel tutumu değişmemiştir..... Monarşinin tümden kaldırılması ve siyasal iktidarın proletarya ve devrimci köylüler tarafından ele geçirilmesi savaşımı -diyor karar- eskisi gibi sürüyor.(Lenin, Yol da adlı makalesinden, 909)

Yine Lenin, bolşeviklerin bu gericilik dönemindeki görevlerini de değişmemiş devrim amacına bağlı olarak şöyle formüle etti:

"Bugün sosyal-demokrat harekete düşen görev, 3 Haziran rejimi döneminin özel koşulları altında kendini ve yığınları devrim için hazırlayabilmektir." (Lenin, Tasfiyecilik Üzerine, say:185)

"Proletarya seçimini yapmıştır ve Rus Sosyal-Demokrat İşçi partisi şimdi her zamankinden daha kesin olarak, proletaryayla bağımlılık içinde köylü ayaklanması belgisinin Stolipin'in Rusya'yı "yeniden canlandırma" yöntemini başımızdan savmanın tek olanaklı aracı olduğunu yığınlar arasında anlatacak, propaganda edecek, yayacaktır."(Lenin, Cilt:13, say:457)

Lenin, proletaryanın devrim hedefini reformlar hedefi ile değiştirmemiştir ama değişen siyasal koşullar nedeniyle "savaşım yöntemleri ve araçlarında değişiklik yapmanın" (Lenin, c:15, say:351) zorunluluğunu belirtmiştir. Örneğin, Duma kürsüsünün kullanılması gerektiğini, yasal-yasa dışı tüm zorluklara karşı yürütebilecek yöntemlerin bulunması gerektiğine işaret etmiştir.

Kısacası, Leninizm bize şunu öğretiyor: Devrimci olmayan durumda komünist partisi

açısından değişen şey, devrim hedefinin ileriye atılması, reform hedefinin öne çıkarılması değil, devrim amacına varmak için savaşım yöntem ve araçlarında değişiklik yapmak, bu temel amaca bağlı güncel politikalar üretebilmektir.

* * *

Yeni Açılım, bugün savunduğu reformlarla sınırlandırılmış politikayı doğru gösterebilmek için Leninizm'e, reformlarla devrim arasındaki ilişki konusunda "katkı" yapmak ihtiyacını duyuyor. Kendisine yönelen "reformist çizgi" eleştirisinden kurtulabilmek için teoriyi şu tarzda zorluyor.

"Reformlardan oluşan bir programı bu aşamanın politik amacı durumuna getirmek bir bakıma politik stratejiyi reformlarla sınırlamak, daha doğrusu, reformist olmak anlamına gelmiyor mu? Sorunun bir yönü politik stratejiyi devrim stratejisiyle sınırlayan bir anlayıştan kaynaklanıyor ki bunun yanlışlığını geçen bölümde tartıştık. Onun için bu soruya hangi koşullarda sorulduğuna göre yanıt vermek doğru olacak. Eğer devrimci durum varsa, bunu kuşkusuz "evet" diye yanıtlayacağız. Ama eğer ülkemizin bugünkü koşulları söz konusuysa, sorunun yanıtı açıkça "hayır" olmalıdır." (Y. Açılım 2 Orhan Kerim, say:15)

Yeni Açılım böylece reformlar için savaşım devrim için savaşım arasındaki bağlantı konusunda Leninizm'de olmayan bir "katkı" ortaya atmış oluyor. Bu anlayış şu şekilde formüle edilebilir. Eğer devrimci durum yoksa, reformlarla sınırlandırılmış bir politikayı (çünkü reformlar için savaşım devrim amacına bağlanamıyor) eğer devrimci durum varsa, reformlar için savaşım devrim için savaşım bağlayan bir politikayı savunmak gerekiyor.

Sorunun bu şekilde ele alınışı bilimsel sosyalist öğretilere uygun mudur? Leninizm'in reformlar için savaşım, devrim için savaşım bağlaması için "devrimci durumun olması" şart koşan bir anlayışı var mıdır?

Bu sorulara yanıtlar aramak zorunlu oluyor. Yeni Açılım'ın çizgisinin reformist olup olmadığı bu soruların yanıtları arasında yatıyor.

Yanlış bir vurguyu önlemek için önce şunu belirtelim: Leninizm, reformlar için yapılan savaşımı yanlış bulmaz, emekçilerin koşullarının iyileştirilmesi için verilen reformlar kavgasını savunur. Marksizm-Leninizm, işçi sınıfına kapitalizm var oldukça reformların geniş kapsamlı olamayacağını, ancak reformlar için savaşılması gerektiğini, reformları sömürüye karşı kavgayı: geliştirmek için kullanmak gerektiğini öğretir. Leninizm'in karşı olduğu nokta; reform kazançları uğruna, işçi sınıfının amaçlarının dolaylı dolaysız sınırlandırılması, bulanıklaştırılmasıdır.

Lenin, reformculuğu nasıl tanımlıyor? "Reformculuk, genel olarak halkın, egemen sınıfların ana temellerini ortadan kaldırılmasına gerek göstermeyen, bu temellerin korunmasına uygun düşen değişiklikler için çalışmakla yetinmeleri demektir." (Lenin, Tasfiyecilik Üzerine, say: 334)

Yeni Açılım bu tanıma itiraz etmeli diye düşünüyorum. Lenin, buraya bir not düşme-

liydi: Eğer devrimci durum yoksa, egemen sınıfların ana temellerine dokunmadan, kısa vadeli değişiklikler ile yetinmek doğrudur, bu reformculuk değildir. Ne yazık ki, Lenin bunu unutmuş (!). Yeni Açılım, bugün reformlarla sınırlandırılmış, kapitalizme entegre olmuş, devrim amacından koparılmış politikayı savunduğu için reformcu konumdadır. Devrimci durumun bugün ülkemizde olmaması onu kurtarmıyor. Leninizm reformlar için savaşımı devrim için savaşım bağlamının ön koşulu olarak "devrimci durumun varlığı" şart koşmaz. Çünkü Lenin'in dediği gibi "yalnızca bir demokrat tüm sorunları, kalkışma var mı yok mu sorusuna indirgeyebilir. Marksistse her şeyden önce sınıflar arasındaki siyasal sınır çizgisiyle ilgilidir. Bu çizgi bir kalkışma sırasında da kalkışma yokken de aynıdır." (Lenin, Tasfiyecilik Üzerine, say:231) Marksistler, her durumda, reformlar için savaşım, kapitalizme karşı savaşım, burjuvaziye karşı siyasal savaşımın bağlantısını kurmaya çalışır. Demokrasinin istemlerini içeren reformların, kapitalizm içinde ancak çarpık, istisnai durumlarda, tam olmayan biçimlerde gerçekleşebileceğini bilerek, işçi sınıfının gözünü reformlarla sınırlandırılmış bir perspektifle karartmaz.

Leninizm reformları temel amaç olarak değil, devrimci savaşımın yan ürünleri olarak ele alır. Reformlar için savaşımın varlığını bilincini yükseltmek için yararlanır. Bilimsel sosyalizmin reformlar sorununa bakışı ile Yeni Açılım'ın reformist politikasının arasındaki ayrımın görülmesi açısından Lenin'in şu görüşlerinin önemli olduğunu düşünüyorum:

"Her reform, iyiye doğru belli bir adım, bir 'aşama' oluşturduğu sürece reformdur (ve de gerici ve tutucu bir önlem değildir). Ama kapitalist toplumda her reformun ikili karakteri vardır. Reform, egemen sınıfların devrimci savaşımı durdurmak, zayıflatmak ya gizlemek için, devrimci sınıfların güçlerini ve enerjisini bölmek için, onların bilincini bulandırmak için vb verdiği bir ödümdür.

.....

"Bunlar için, devrimci sosyal-demokrasi reformları devrimci sınıf savaşımını geliştirmek için kullanmayı hiçbir zaman reddetmez..... ama hiçbir koşul altında da yarım ağız burjuva reformist belgileri 'kendisinin' yapmaz." (Cilt 12, say:237)

"Kısacası, devrimci sosyal-demokrasi bütünün bir parçası olarak reformlar uğruna mücadeleyi, özgürlük uğruna ve sosyalizm uğruna devrimci mücadeleye tabi kılar." (Ne Yapmalı? say:80)

"Reformlar için yapılan tüm savaşım dönüştürülüp devrim için savaşımına kanalize edilmelidir." (Cilt:41, say:384)

"Sorun şu; tümüyle başarı olmasa bile yan ürünleri reformlar olan devrimci savaşım (dünyadaki devrimlerin tarihi bunun doğruluğunu tanıtlamıştır) ya da reform gevezeliği ve reform vaatleri." (Sosyalizm ve Savaş, say: 94)

"Her zaman reformların, devrimci sınıf mücadelesinin bir yan ürünü olduğunu söyledik. Her zaman burjuva demokratik reformlar proleter yani sosyalist devrimin yan ürünüdür, dedik ve bunu yaptıklarımızla ispatladık." (Cilt:33, say:54)

Bilimsel sosyalist öğreti reformlar sorununa yukarıdaki gibi yaklaşırken, Yeni

Açılım, yıllar önce çürütülmüş reformist anlayışa teslim oluyor. Ayrıca, Yeni Açılım devrimci durumun olmadığına bakarak "reformlardan başka savunulacak bir şeyin" olmadığına karar vererek, sınıf mücadelesini de belirli bir sınıra sıkıştırmış oluyor. Başka bir deyişle sınıf mücadelesi tarihini "reformlardan başka yapılacak bir şeyin" olmadığı dönemlerle, devrimcilerin "turnayı gözünden vurduğu" dönemler olarak ikiye bölerek yanlış yapıyor. Unutuluyor ki, ikinci görevi yerine getirmek için daha birinci dönemde, yığılıları devrim hedefi amacıyla örgütlemek gerekiyor, reformları bu savaşımın yan ürünleri olarak ele alıp, sınıf mücadelesini keskinleştirmek için kullanmak gerekiyor.

Yeni Açılım, reformlar ile devrim arasındaki ilişkiyi bu temelde ele alamadığı için reformculuğun rüzgarında salınarak yol alıyor.

* * *

Yeni Açılım'ın yukarıda anlatmaya çalıştığım anlayışın paralel bir izdüşümünü demokrasi savaşımı ile sosyalizm savaşımı arasındaki ilişkiyi ele alıp biçiminde de görmekteyiz. Devrimci durum olmadığı sebep olarak gösterilerek güncel demokratik istemler için savaşımın devrim amacına, sosyalizm savaşımına bağlanamayacağı iddia ediliyor. Yeni Açılım şöyle yazıyor.

"Eğer parti bugünkü aşamanın amacını devrime yönelmek olarak saptasaydı, o zaman güncel istemler için mücadeleyi devrim amacıyla bağlamak durumunda kalacaktı. Ama bugün var olmayan bir durum ile somut olarak bağ kurulamayacağı için de, parti o zaman ya 'sol' sektör ya da ekonomist bir konuma sürüklenecekti." (Y.Açılım 9, Ayşe Güler, say:112)

Burada diyalektik bir düşünce tarzıyla değil Aristo mantığıyla karşı karşıyayız: Devrimci durum olmadığı için parti devrime yönelemiyor. Devrime yönelemediği için de güncel istemlerle bağ kurulamıyor. Zaten olmayan bir şeyle bağ kurulamaz (!).

Leninizm, demokrasi savaşımıyla, sosyalizm savaşımı arasında bağ kurulmasını, demokratik istemlerin sosyalist devrimle olan bağıntıları içinde ileri sürülmesini isterken Yeni Açılım'ın başvurduğu "mantık oyunlarına" yönelmez.

Demokrasinin istemlerine Leninizm soyut biçimde değil, ileri sürüldüğü tarihsel dönemi değerlendirerek bakar. Kapitalizmin yeni boy attığı dönemde demokratik istemlerin hedefi feodalizm olmuş ve bu objektif nedenle burjuva devrimine bağlı olarak ele alınması zorunlu olmuştur. Emperyalist dönemde ise, bu demokratik istemlerinin hedefi kapitalizm-emperyalizm olduğu için demokratik taleplerin sosyalist devrime bağlı olarak ileri sürülmesi gerekmektedir. Bu gerçeği Lenin şöyle dile getiriyor:

"Yo, hayır baylar..... biz demokratik taleplerden yanayız, onlar uğruna içtenlikle mücadele eden sadece bizleriz, çünkü objektif tarihsel durum nedeniyle bu talepler ancak sosyalist devrimle bağıntıları içinde ileri sürülebilirler." (Cilt:22, say:165)

Lenin, devrimci durumun varlığına-yokluğuna bakarak değil, "objektif tarihsel duruma" bakarak her şart altında demokratik istemlerin, sosyalist devrime bağıntıları

çinde ileri sürülmesinin gerektiğini savunuyor. Leninci anlayışı, şu satırların daha açık göstereceğini sanıyorum:

"Demokrasi mücadelesini sosyalist devrim mücadelesi ile birleştirmeyi ve birincisini ikincisine bağımlı kılmayı bilmek gerekir. İşte bütün zorluk buradadır ve mesele bütün özü de budur.....

"Esas olan şeyi (sosyalist devrimi) gözde kaçırmayın, onu en başa koyun sonra tüm demokratik talepleri alın, bunları ona bağımlı ve ilişkili kılın." Lenin, cilt: 35, say:267)

Uzatmamak için şöyle özetliyorum: İçinde bulunduğumuz kapitalizmden sosyalizme geçiş çağında, demokratik istemlerin tam, kalıcı gerçekleşmesinin önündeki engel kapitalizm ve emperyalizmdir. Bunlara karşı yönelmeyen bir demokrasi savaşımı, demokrasi savaşımı olmaz, ancak liberal bir savaşım olur. Bu nedenle demokrasi ile sosyalizm (devrim) arasındaki bağlantı, diyalektik bir iç bağlantıdır. Devrimci duruma değil, tarihsel duruma bağlı olarak zaten savaşımın mantığında var olan bu bağıntıyı yığılılara göstermek, demokratik talepleri sosyalist devrimle bağıntıları içinde ileri sürmek zorunludur. Yeni Açılım'ın anlamadığı şey tam da budur.

TÜRKİYE SOSYAL TÜSTAV TARAHI ARASTIRMA VAKFI

1000 TL